

160 lat nauk rolniczych w Puławach

Przeszłość - przyszłości

Wiesław Oleszek, Mariusz Matyka, Teresa Doroszevska
Stanisław Krasowicz,
Puławy- Końskowola, 2022

Instytut Uprawy
Nawożenia i Gleboznawstwa

Nauka-praktyka rolnicza - edukacja - postęp

„Nauki i umiejętności dopiero stają się użytecznymi gdy są w praktyce do użytku publicznego wykorzystane”.

/Stanisław Staszic; Ród ludzki” wyd. Warszawa 2003 r/

Słowa te, sformułowane przez wybitnego przedstawiciela polskiego Oświecenia, jednego z inicjatorów utworzenia Instytutu Agronomicznego w Marymoncie, były przesłanką (inspiracją) do spojrzenia na 160 lat działalności Puławskiego Ośrodka Nauk Rolniczych i jego wpływ na rozwój nauk rolniczych, wspierających doradztwo oraz praktykę rolniczą na ziemiach polskich.

Wspieranie rozwoju rolnictwa w Puławach – tradycje wcześniejsze

1731-1832 – rodzina książąt Czartoryskich

- „Wzrosłaby nadzieja odzyskania sławy
Gdyby można po całym kraju siać Puławy”
/F.D. Kniaźnin/
- Wzorowo prowadzona gospodarka rolna
„nowoczesne rolnictwo”
- Szerzenie patriotyzmu oraz postępu i oświaty wśród
ludu.

Z kart historii - etap poprzedzający powstanie Puławskiego Ośrodka Nauk Rolniczych

1816 r. – z inicjatywy i staraniem polskich mężów stanu, ukazem cara Aleksandra I powołano Instytut Agronomiczny w Marymoncie pod Warszawą, kształcący kadry dla rolnictwa do roku 1861.

Prof. Michał Oczapowski – Dyrektor Instytutu Agronomicznego w latach 1833-1853.

Instytut Agronomiczny w Marymoncie

Michał Oczapowski

Spadkobiercą tradycji Instytutu Agronomicznego (od 1816 r.) jest SGGW w Warszawie

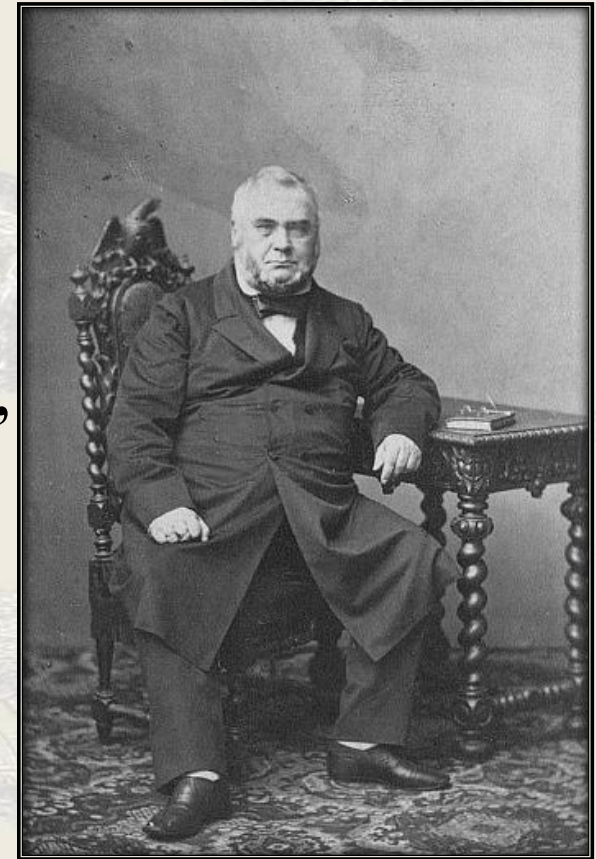
Historia Puławskiego Ośrodka Nauk Rolniczych - etap I

Jesień 1862 r. – rozpoczęcie działalności Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego w Nowej Aleksandrii (Puławach)

– uczelnia z polską kadram i polskim językiem wykładowym; 423 studentów; 6 oddziałów; studia 2 lub 3 lata.

Aleksander margrabia Wielopolski

– zwolennik współpracy z caratem i uzyskania pewnych ustępstw dla Polaków,
– inicjator wielkiej reformy szkolnictwa w Królestwie Polskim w latach 1860-1862,
– założyciel Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego w Puławach.

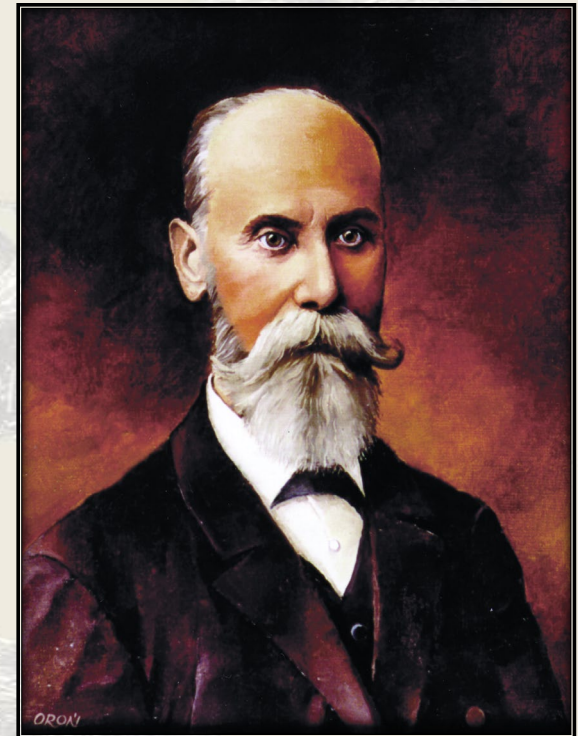
Aleksander Wielopolski

Historia Puławskiego Ośrodka Nauk Rolniczych - etap I

1863 r. - powstanie styczniowe;

- patriotyczna postawa studentów, udział w powstaniu**
- bezterminowe zawieszenie zajęć dydaktycznych, represje władz carskich**
- kontynuowanie jedynie pozadydaktycznej działalności naukowej (badawczej)**

Nauczanie w Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym zostało zawieszone, a Instytut, po stłumieniu powstania, przeobrażono w zakład badawczy, będący prototypem późniejszego Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego.

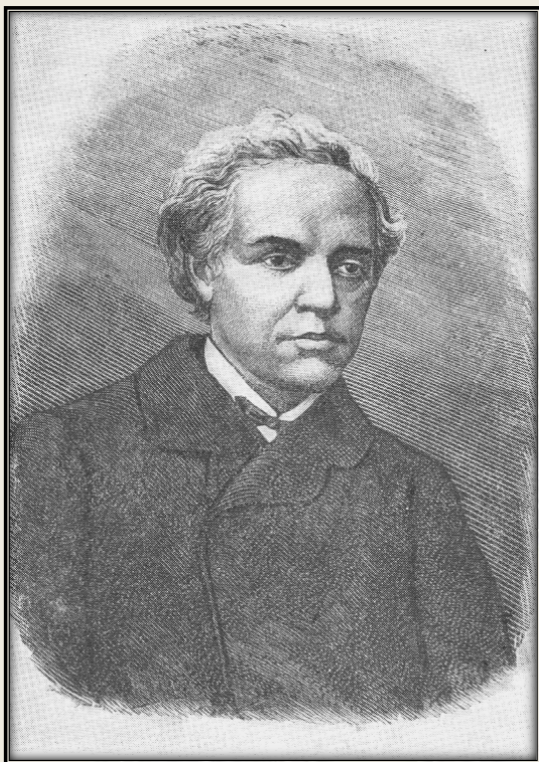
Teofil Cichocki

Bogate tradycje naukowe Ośrodka Puławskiego - etap II

Instytut Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Puławach (Nowej Aleksandrii) 1869-1914 kształcenie kadr na dwóch wydziałach: Rolniczym i Leśnym; (w języku rosyjskim) od 1893 roku pełnoprawna uczelnia akademicka. 4-letni, bogaty program nauczania oraz dobra baza dydaktyczna, doświadczalna i wdrożeniowa; dawne majątki Czartoryskich; Puławy-Kępa, Końskowola, Pożóg (od 1868 r), las Ruda (ok. 800 ha).

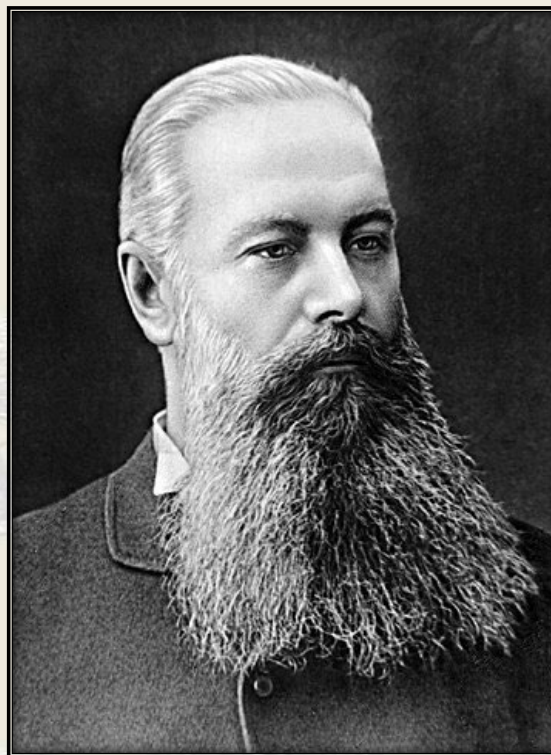
- 1. Wkład do badań i rozwoju nauk rolniczych: I w świecie samodzielna katedra gleboznawstwa, 1893 r. (W. Dokuczajew, M. Sibirczew): badania agrotechniczne z zakresu uprawy roli i roślin, doświadczalnictwo rolnicze (P. Barakow); badania agrometeorologiczne (1871r.- inicjator i organizator I. Tiutczew); badania fitochemiczne (biochemiczne) - J. Wagner; wykłady ze statystyki oraz ekonomii i ekonomiki rolnictwa (A. Skworcow, A. Antonowicz)**
- 2. Wspieranie postępu w rolnictwie; współpraca z praktyką rolniczą.**

Naukowcy związani z Puławami (Nową Aleksandrią) - etap II

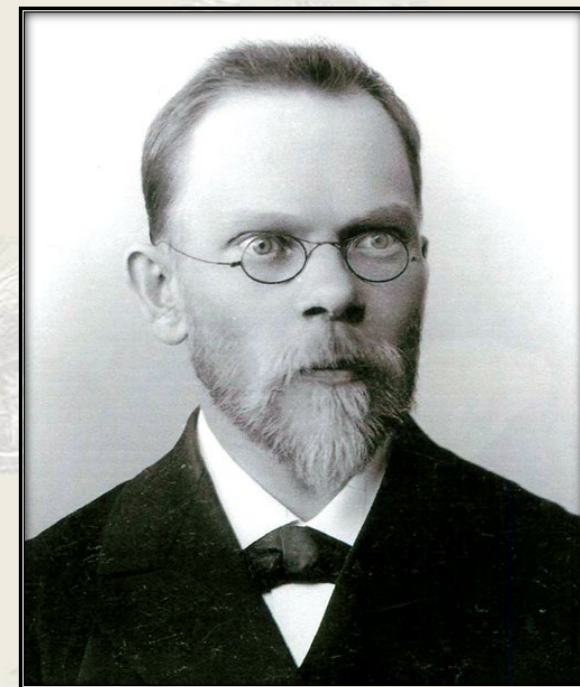
Iwan Tiutczew

I Dyrektor Instytutu
Puławskiego
1869-1876

Wasyl Dokuczajew

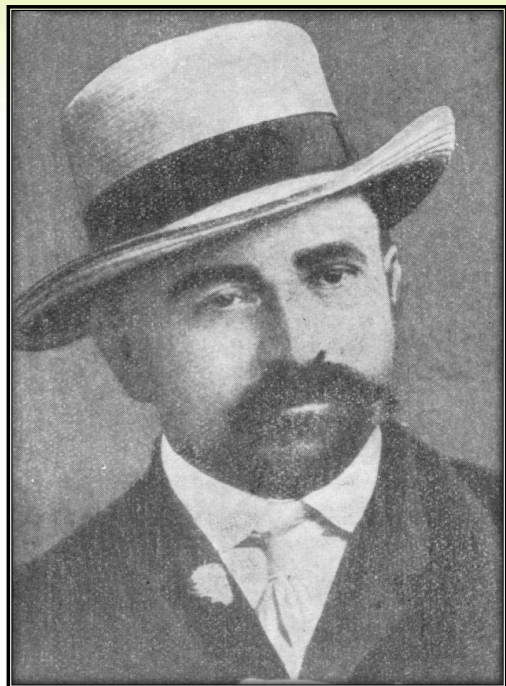
Dyrektor Instytutu Puławskiego
1892-1895

Mikołaj Sibirczew

Kierownik I katedry
gleboznawstwa w świecie

Naukowcy związani z Puławami - etap II

Piotr Barakow

Jegor Wagner – profesor; pracował w Puławach (1881-1882) chemik, biochemik -fitochemik. „Mistrz olejków eterycznych”

Piotr Barakow – profesor Instytutu Puławskiego, światowej sławy specjalista w dziedzinie ogólnej uprawy roli i roślin

Historia Puławskiego Ośrodka Nauk Rolniczych to również historia Biblioteki Puławskiej (CBR)

Stan biblioteki na dzień 1.01.1900 r. - 18 633 dzieł (47 013 woluminów)

Rocznie przybywało książek - drogą kupna 1 200 wol.

- z wymiany i darów ok. 3000 wol.

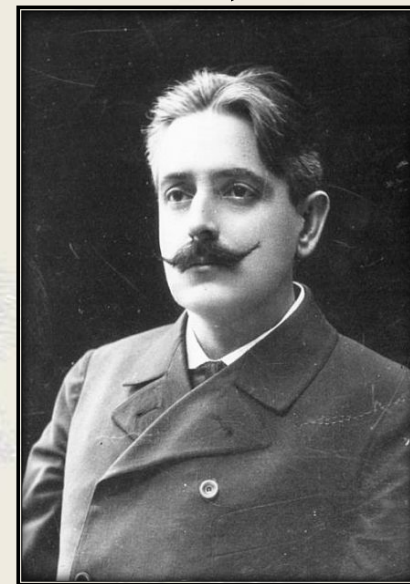
**W 1911 r. biblioteka otrzymywała czasopisma
z prenumeraty i na wymianę:**

- rosyjskie – 193;**
- niemieckie – 160;**
- francuskie – 34;**
- angielskie – 20;**
- polskie – 8**
- ogółem – 415 tytułów.**

**Według ostatniego sprawozdania z 1911 r.
(stan na 1.01.1912) biblioteka liczyła 28 000 dzieł (79 000) wol.**

**Pospieszna ewakuacja w 1915 r. nie pozwoliła na wywiezienie księgozbioru, jak
również innych pomocy naukowych Instytutu.**

W czasie działań wojennych biblioteka nie poniosła większych strat.

Mikołaj Krisztafowicz, bibliotekarz
IGWiL w latach 1894-1914

Historia Puławskiego Ośrodka Nauk Rolniczych - etap II

Systematyczna rusyfikacja Instytutu.

Udział Polaków jako personelu dydaktycznego Instytutu w latach 1862-1914.

Lata	% Polaków
1862-1869	100,0
1870	88,2
1880	60,0
1885	21,0
1895	11,7
1914	0,0

Udział Polaków w ogólnej liczbie absolwentów uczelni w Puławach

Lata	% Polaków*
1872-1880	50,3
1881-1894	31,6
1895-1914	26,3
Razem	32,3

Źródło: Z. Gonet, 2000

Grupa studentów Polaków w „ułankach”

Historia Puławskiego Ośrodka Nauk Rolniczych - etap II

Wśród wychowanków Instytutu znalazło się wielu, którzy mieli duże zasługi dla narodu i państwa polskiego i pełnili ważne funkcje w II Rzeczypospolitej.

Dewiza polskich studentów Instytutu, umieszczona na odznace absolwentów „Żyjmy, wierzymy i pracujmy”.

„Byśmy dalej tak śpiewali
Wolni mogli być,
I dla Polski pracowali –
Póki będziemy żyć!” „Puławianka” 1872

Niektóre nazwiska związane z historią Puławskiego Ośrodka Nauk Rolniczych.

Adam Chmielowski – patron Puław, św. Brat Albert

Tadeusz Gałęcki (Andrzej Strug)

Maksymilian Gieryski

Aleksander Głowacki (Bolesław Prus)

Ludwik Waryński

Adam Chmielowski

Historia Puławskiego Ośrodka Nauk Rolniczych - etap III

1914 r. – ewakuacja Instytutu Puławskiego do Charkowa w obliczu zbliżającego się frontu. W Puławach pozostał jedynie profesor Barakow z garstką niższych funkcjonariuszy.

1915 r., jesień – Puławami zainteresował się rzeczoznawca rolniczy przy naczelnej komendzie armii austriackiej prof. Kazimierz Rogoyski, na jego wniosek mianowano kustoszem instytutu dr Zygmunta Jaworskiego, nauczyciela szkoły rolniczej w Czernichowie.

Prof. dr Stefan Surzycki – główny organizator Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach - opracował statut i schemat organizacyjny.

Stefan Surzycki

Z kart historii PINGW - etap III

1917 r. – powstanie Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach;

- **pod okupacją austriacką** - rozporządzenie powołujące 26 maja 1917 r. w Puławach INGW podpisał Gubernator Lubelski – generał Stanisław Szeptycki.
- **w oparciu o bazę materialną i majątek Instytutu.**

INGW – placówka obejmująca wszystkie dziedziny rolnictwa, opierająca się na sieci stacji doświadczalnych. Zatwierdzenie schematu organizacyjnego i statutu INGW nastąpiło 26 września 1917 r.

1921 r. – zmiana nazwy: Państwowy Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego (PINGW).

PINGW – jedyny instytut rolniczy w Polsce;

- prowadzenie badań rolniczych, przyrodniczych, a także ekonomiczno-rolniczych, na terenie całego kraju,
- działalność wydawnicza: Pamiętnik Puławski i inne wydawnictwa.

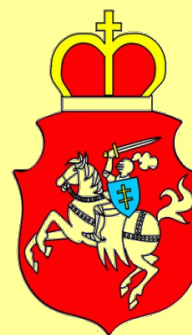
Ważnym wyznacznikiem zadań dla PINGW było wspieranie rozwoju rolnictwa w niepodległej Polsce.

Decyzja ks. Adama Ludwika Czartoryskiego

- 1926- ks. Adam Ludwik Czartoryski rezygnuje ze starań o odzyskanie Osady Pałacowej w Puławach i wyraża wolę, aby służyła ona naukom rolniczym, a na Pałacu był umieszczony herb Czartoryskich.
- Rodzinę ks. Czartoryskich i społeczność IUNG łączą więzy przyjaźni, sympatii i wzajemnego szacunku.

Herb Puław

POGOŃ
LITEWSKA

Struktura i kierownicy wydziałów PINGW w latach 1936/37-1939 - etap III

- I. Wydział Gleboznawczy, kier. – Tadeusz Mieczyski;**
- II. Wydział Rolniczy, kier. – Lucjan Kaznowski;**
- III. Wydział Ogrodniczy, kier. – Ludwik Falkowski;**
- IV. Wydział Chorób i Szkodników Roślin, kier. – Stanisław Minkiewicz;**
- V. Wydział Produkcji Zwierzęcej, kier. – Henryk Malarski;**
- VI. Wydział Weterynaryjny, kier. – Kazimierz Zagrodzki;**
- VII. Wydział Ekonomiki Rolnej Drobnych Gospodarstw Wiejskich w Warszawie, kier. – Witold Staniewicz.**

W ramach wydziałów funkcjonowały działy, poddziały, zakłady i pracownie, realizujące zadania merytoryczne, stanowiące pochodne specyfiki rolnictwa i obszarów działalności naukowej PINGW.

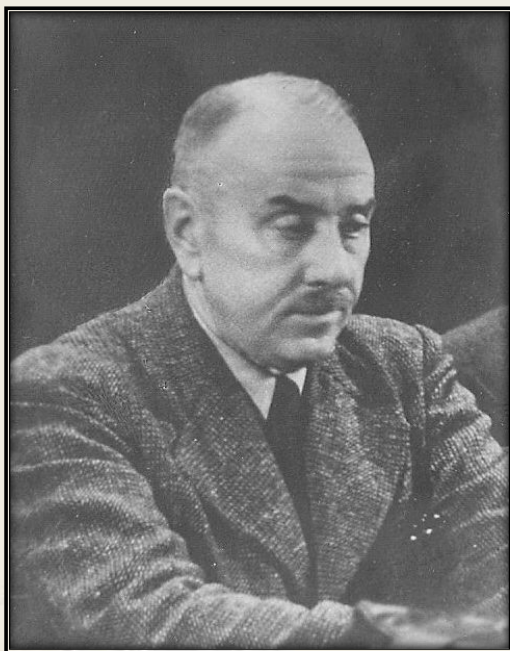
Struktura PINGW zmieniana była dość często i dostosowywana do potrzeb oraz procesów (etapów) rozwoju.

Struktura Wydziału Rolniczego PINGW w latach 1936/37-1939 – etap III

II. Wydział Rolniczy, kier. – L. Kaznowski

- 1. Dział Roślin Pastewnych i Przemysłowych, kier. – L. Kaznowski**
- 2. Dział Roślin Zbożowych, kier. – S. Lewicki**
- 3. Dział Uprawy Łąk i Pastwisk we Lwowie, kier. – W. Swederski**
- 4. Dział Chemii Roślinnej w Bydgoszczy, kier. – S. Hołyński**
- 4a. Poddział Biochemiczny w Puławach, kier. – R. Kwieciński**
- 5. Dział Mikrobiologii Rolnej, kier. – J. Marszewska-Ziemięcka**
- 6. Dział Uprawy i Nawożenia, kier. – vacat,
adiunkt – A. Nowotny-Mieczyska**
- 7. Zakład Praktycznej Hodowli Roślin, kier. – M. Krukowski**

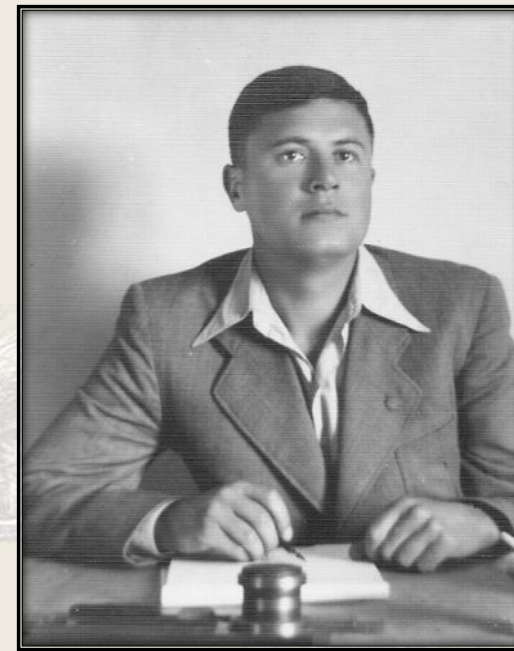
Naukowcy PINGW w latach 1936/37-1939 - etap III

Tadeusz Mieczyński

Jan Tomaszewski

Michał Strzemski

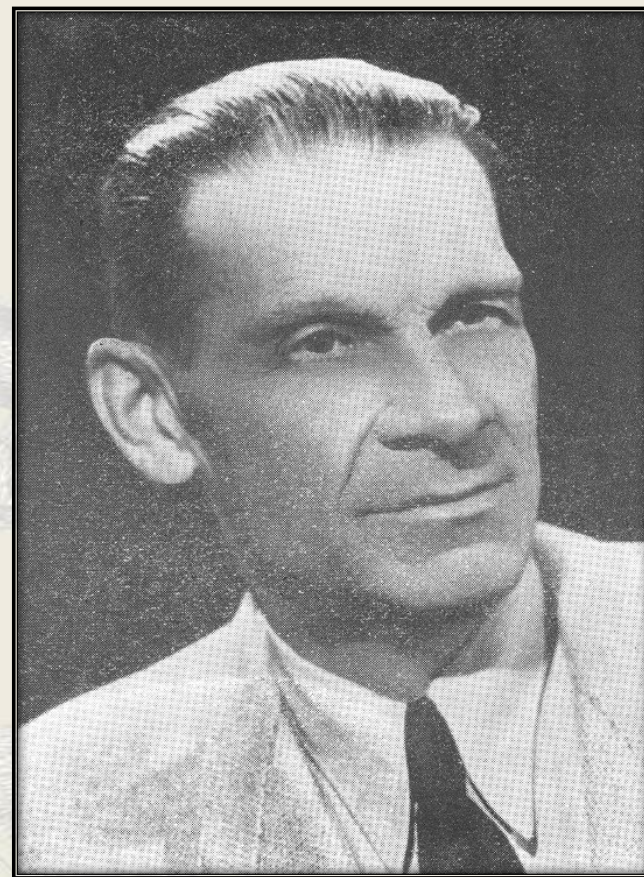
Naukowcy PINGW w latach 1936/37-1939 - etap III

Zdzisław Zabielski

Henryk Malarski, dyrektor
Instytutu w latach 1935-1936

Lucjan. Kaznowski – dyr. PINGW
1934-1935 i 1937-1950

Okresy w funkcjonowaniu PINGW - IV etap

- ❖ **1939-1944 – PINGW w czasach okupacji hitlerowskiej.**
Zmiana nazwy: Rolniczy Zakład Badawczy Generalnego Gubernatorstwa, „opiekunowie niemieccy”; zmiana struktury organizacyjnej.

„Wielu pracowników PINGW i przyłączonych do Puławskiego Instytutu bratnich placówek rolniczych starało się nie zmarnować czasu. W czasie okupacji powstało wiele cennych rozpraw naukowych. Ujawnianie wyników badań wobec Niemców odbywało się zawsze według pewnych reguł. Zatajano mianowicie wszystkie te wyniki, których praktyczne wykorzystanie mogłoby się przydać okupantowi w ciągu najbliższych lat. Starano się również nie ujawniać poważniejszych fragmentów osiągnięć teoretycznych, które nauka niemiecka mogłaby sobie przywłaszczyć”

/M. Strzemski/

Okresy w funkcjonowaniu PINGW - etap IV

Okupacyjna „wizytówka” puławskiego Instytutu

Próba zagarnięcia części kultury polskiej przez niemieckiego okupanta

Żołnierz niemiecki na dziedzińcu Instytutu

Ważniejsze obszary działalności PINGW wspierające doradztwo i praktykę rolniczą w latach 1918-1950

- ❖ gleboznawstwo i kartografia gleb,
- ❖ agrometeorologia,
- ❖ mikrobiologia rolnicza, biochemia,
- ❖ chemia rolna i nawożenie, ochrona roślin,
- ❖ uprawa roli i roślin,
- ❖ gospodarka na trwałych użytkach zielonych,
- ❖ hodowla roślin (odmiany Puławskie),
- ❖ hodowla zwierząt (świnie: rasa puławska, gołębska),
- ❖ zootechnika, ocena pasz i żywienie zwierząt,
- ❖ weterynaria,
- ❖ warzywnictwo, ogrodnictwo, sadownictwo,
- ❖ ekonomika rolnictwa, rachunkowość rolna,
- ❖ doświadczalnictwo i doradztwo rolnicze.

Tematyka ta jest
współcześnie
kontynuowana,
rozwijana
i wzbogacana o nowe
obszary, wyzwania
i nurty tematyczne
przez instytuty
badawcze
nadzorowane przez
MRiRW.

Kierunki i formy oddziaływania (INGW) PINGW wspierające doradztwo i praktykę rolniczą w latach 1918-1950

- ❖ wdrażanie postępu w rolnictwie,
- ❖ współpraca z „ziemianami i włościanami”, a także z izbami rolniczymi,
- ❖ podnoszenie poziomu wiedzy z zakresu rolnictwa,
- ❖ uwzględnianie specyfiki regionalnej rolnictwa oraz różnorodności gospodarstw,
- ❖ dostarczanie najnowszej wiedzy rolniczej, wynikającej z prowadzonych badań ,opartych na bogatej sieci doświadczeń,
- ❖ wykorzystanie zakładów doświadczalnych jako gospodarstw modelowych i ognisk kultury rolnej,
- ❖ przewyżczanie zacofania polskiej wsi i dziedzictwa zaborów.

Okresy w funkcjonowaniu PINGW

„PINGW jako całość odegrał doniosłą rolę w powstaniu szkolnictwa wyższego i w ogóle nauk rolniczych w Lublinie”

/M. Wesołowski/

Wydział Rolniczy UMCS – wsparcie PINGW

prof. Stefan Lewicki, prof. Lucjan Kaznowski

Wydział Weterynaryjny – wsparcie PIWet.

**„Przez długi czas uczelnia lubelska
była de facto filią Puław”**

/L. Malicki/

Bolesław Świętochowski

„... i Wrocławiu oraz do utworzenia szkoły naukowej w zakresie uprawy roli, która dała początek nowym dyscyplinom nauk rolniczych”

/J. Rola/

Okresy w funkcjonowaniu PINGW - etap V

- ❖ **1944-1950** – Dążenie do likwidacji PINGW poprzez rozdzielenie dawnego ośrodka nauk rolniczych na instytuty o węższej specjalności:
- duża zmienność i złożoność struktury organizacyjnej i płynność kadr,
 - dążenia do daleko idącej reorganizacji PINGW,
 - wpływ uwarunkowań politycznych,
 - mniejsze znaczenie Rady Naukowej,
 - wydziały PINGW „żyły własnym życiem”.

Reforma PINGW 1950 r. - etap V

Z dawnego PINGW powstały:

- 1. Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Puławach, później w Warszawie (Radzikowie),**
- 2. Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach,**
- 3. Instytut Melioracji i Użytków Zielonych – Falenty,**
- 4. Instytut Ochrony Roślin w Poznaniu (z ekspozyturą w Puławach),**
- 5. Instytut Sadownictwa w Skierniewicach,**
- 6. Instytut Zootechniki w Krakowie,**
- 7. Instytut Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa w Warszawie,**
- 8. Instytut Ekonomiki Rolnej w Warszawie,**
- 9. Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie,**
- 10. Centralna Biblioteka Rolnicza w Warszawie z Oddziałem w Puławach.**

PIWet – usamodzielniał się wcześniej (1945 r)

Oprócz tego – Centralny Instytut Rolniczy w Warszawie

Zadania: - koordynacja działalności wszystkich instytutów,
- prowadzenie kompleksowych prac własnych w niektórych dziedzinach.

Lata 1950 – 2022 - etap VI

Samodzielne funkcjonowanie instytutów utworzonych z PINGW

- Okres długi, obfitujący w wydarzenia i zmiany; znacząca część okresu 160 lat;
 - Okres opisywany i oceniany przez każdy z Instytutów oddzielnie z okazji różnych jubileuszy;
 - Okres kształtowania współpracy oraz szacunku dla dokonań poprzedników i wspólnych tradycji historycznych.
-

Historia Puławskiego Ośrodka Nauk Rolniczych to:

1862	daty, etapy - okresy rozwoju
1869	ludzie, osiągnięcia naukowe
1917/1918	wydarzenia, szacunek dla tradycji
1945	kreowanie postępu w rolnictwie
1950	troska o obiekty dziedzictwa narodowego
2022	służba wobec wsi i rolnictwa

IUNG-PIB w Puławach jako jeden ze spadkobierców tradycji. „Gospodarz” Osady Pałacowej.

1950 - Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG)

**2005 - Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
- Państwowy Instytut Badawczy (IUNG-PIB)**

**11 zakładów naukowych i 11 Rolniczych Zakładów Doświadczalnych
zlokalizowanych na terenie całego kraju, szeroka współpraca naukowa.**

Dyrektorzy IUNG

- 1. Prof. dr hab. Anatol Listowski 1950-1968**
- 2. Prof. dr hab. Stanisław Nawrocki 1968-1991**
- 3. Prof. dr hab. Marian Król 1991-1995**
- 4. Prof. dr hab. Seweryn Kukuła 1995-2010**
- 5. Prof. dr hab. Wiesław Oleszek 2010-**

Kadencje poszczególnych Dyrektorów to ważne etapy rozwoju IUNG, a także szacunek dla tradycji oraz twórcza kontynuacja i stałe wzbogacanie dokonań poprzedników (zespołów naukowych), partnerska współpraca z Radą Naukową kolejnych kadencji.

Główne, tradycyjne i nowe kierunki (obszary) badań IUNG-PIB

- ☛ Gleboznawstwo i kartografia gleb;
- ☛ Badania agrometeorologiczne, adaptacja rolnictwa do zmian klimatu;
- ☛ Nawożenie i gospodarka nawozowa;
- ☛ Gospodarka niskoemisyjna, ochrona zasobów naturalnych;
- ☛ Uprawa roli, gospodarka płodozmianowa, uprawa zbóż, roślin pastewnych, roślin energetycznych; biogospodarka;
- ☛ Organizacja i ekonomika produkcji roślinnej, systemy rolnicze;
- ☛ Regionalne zróżnicowanie i ocena zmian w rolnictwie;
- ☛ Regulacja zachwaszczenia upraw rolniczych, ochrona bioróżnorodności;
- ☛ Hodowla i uprawa chmielu oraz tytoniu;
- ☛ Wybrane zagadnienia z mikrobiologii rolniczej i biochemii (fitochemii).

Główne kierunki działalności IUNG-PIB w Puławach

- są zbieżne ze strategicznymi obszarami w ramach biogospodarki;
- są pochodnymi służebnej misji IUNG, jako instytutu prowadzącego badania środowiskowe i technologiczne oraz organizacyjno-ekonomiczne, wobec rolnictwa i społeczeństwa;
- są wyraźnie ukierunkowane na problemy racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych, zrównoważonego rozwoju rolnictwa, zwiększania jego innowacyjności i konkurencyjności, zapewnianie bezpieczeństwa żywnościowego oraz rozwoju kadr naukowych;
- mogą stanowić wsparcie decyzji gospodarczych praktyki, władz administracyjnych i samorządowych oraz działań MRiRW;
- są połączeniem szacunku dla tradycji z nowymi wyzwaniami.

Realizacja misji IUNG-PIB

- **Dokonania IUNG, jako jednego ze spadkobierców tradycji nauk rolniczych w Puławach, można oceniać poprzez liczbę i strukturę publikacji oraz opinii i ekspertyz, liczbę nadanych stopni naukowych i uzyskanych tytułów profesora, ale najlepszą miarą jest znaczące miejsce instytutu w przestrzeni naukowej i jego służebna rola wobec społeczeństwa.**
- **Tworzenie i wykorzystywanie zbiorów informacji wspierających decyzje na różnych poziomach zarządzania oraz umożliwiających ocenę kierunków i efektów zmian w rolnictwie, stosowanej wobec wsi i rolnictwa polityki i konsekwencji wdrażania strategii wynikających z zasad WPR.**

Inne placówki naukowe zlokalizowane w Puławach

- Państwowy Instytut Weterynaryjny – PIB powołany w 1945 r. „starszy brat instytutów”;
- Zakład Pszczelnictwa (wcześniej Oddział) Instytutu Ogrodnictwa PIB w Skierniewicach;
- Instytut Nowych Syntezy Chemicznych – Sieć Badawcza Łukasiewicz (wcześniej Instytut Nawozów Sztucznych);
- Ośrodek Diagnostyki i Zwalczania Zagrożeń Biologicznych Wojskowego Instytutu Higieny i Epidemiologii;
- Wydział Zamiejscowy UMCS w Lublinie (utworzony po likwidacji, działającej przez 15 lat, Puławskiej Szkoły Wyższej).

Współczesny IUNG to:

- Inwestycje:
 - obiekt we Wrocławiu (2006r.)

Współczesny IUNG to:

– Inwestycje:

- **Innowacyjno-Naukowe Centrum Badań Rolniczych INCBR w Puławach (2015)**

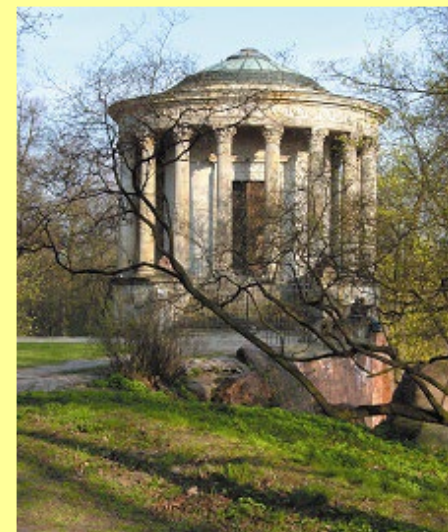
Koszt inwestycji około 44 mln zł.

Współczesny IUNG to:

troska o zachowanie obiektów dziedzictwa narodowego i polskiej kultury, szacunek dla tradycji nauk rolniczych i ich wzbogacanie.

**Osada Pałacowa
pomnikiem historii
(od 31.05.2021)**

PODSUMOWANIE

Działalność Puławskiego Ośrodka Nauk Rolniczych i jego spadkobierców, odegrała istotną rolę w rozwoju nauki i doradztwa rolniczego, rolnictwa i obszarów wiejskich oraz całego polskiego sektora żywnościowego.

Wsparcie udzielane rolnictwu i polskiej gospodarce to efekt pracy i zaangażowania oraz współdziałania wielu pokoleń pracowników, zarówno naukowych jak i reprezentujących pozostałe grupy zatrudnionych, a także partnerskiej współpracy z doradztwem.

”Rozwój prac naukowych zawsze jest najbardziej produktywny tam, gdzie jest największy nacisk potrzeb..../B. Andreae ,1974/

Wszyscy Pracownicy i spadkobiercy tradycji Puławskiego Ośrodka Nauk Rolniczych wnieśli znaczący wkład do rozwoju nauki, rolnictwa i obszarów wiejskich oraz systemu żywnościowego w Polsce.

Zasłużyli na wyrazy uznania, pamięć i szacunek, służyli bowiem społeczeństwu i rolnictwu.

„Historia est magistra vitae”

**„Żeby widzieć drogę przyszłą
trzeba wiedzieć skąd się przyszło”**

C.K. Norwid

